

Rapportage Green Care Amsterdam 2007

Jan Hassink, Jaap Hoek Spaans en Yvon Schuler

Dit is de rapportage van de werkzaamheden die in 2007 in het project Green Care Amsterdam zijn uitgevoerd. De geplande werkzaamheden en producten worden vergeleken met de gerealiseerde. De rapportage over het onderdeel leerboerderij (lijn 2), de evaluatie en de learning Story over Landzijde zijn als afzonderlijke documenten weergegeven.

A. Algemene activiteiten:

1. Inbedding in aanpalende ontwikkelingen

Activiteiten

Jaap Hoek Spaans heeft veel tijd geïnvesteerd in het opbouwen en onderhouden van het netwerk in en rond Amsterdam. Het gaat hierbij concreet om: overleg met de diensten werk en inkomen en ruimtelijke ordening van Amsterdam, Marijke Vos, Stichting Boerenstadswens, UWV, Staten van Noord Holland, Stadsdeelraad Amsterdam Noord, Landelijk Steunpunt Landbouw en Zorg, NME Centrum Amsterdam, Amsterdam School of Management (ASOM) en diverse zorginstellingen. Verder neemt Jaap deel aan de overleggen rond de Proeftuin Amsterdam (Voedselstrategie en Ruraal Park).

Jan Hassink heeft overleg gevoerd met Johan van Zoest van dRO Amsterdam en Boerenstadswens om Green Care Amsterdam te positioneren ten opzichte van de ontwikkelingen in Amsterdam.

Verder is Green Care Amsterdam ingebed in de Taskforce Multifunctionele landbouw die onlangs is opgestart.

Jaap werkt samen met Henk Kloen van CLM aan een beschrijving van relevante ontwikkelingen en initiatieven in Amsterdam. Hierbij wordt samengewerkt met Stichting Boerenstadswens, ASOM en de diensten werk- en inkomen en ruimtelijke ordening van de gemeente Amsterdam.

Tenslotte zijn we het traject ingestapt om te komen tot een convenant tussen gemeente Amsterdam, Landzijde, WUR, VU-Amsterdam en zorginstellingen opdat ook na het TransForum project de partners gezamenlijk blijven optrekken.

Deliverables:

Planning: beschrijving relevante initiatieven en ontwikkelingen en strategie om thema landbouw en gezondheid te positioneren.

Gerealiseerd:

Deze deliverable is nog niet gereed. Jaap en Henk Kloen komen in het voorjaar met een beschrijving. Dit is gebaseerd op gesprekken met zoveel mogelijk betrokken partijen in en rond Amsterdam.

2. Uitwisseling leerervaringen met andere TransForum projecten

Activiteiten

- Jan heeft één keer en Jaap twee keer deelgenomen aan de CoP metropolitane landbouw die door Rik is opgestart.
- Jaap heeft deelgenomen aan de Karavaan van TransForum
- Jan heeft een presentatie gegeven tijdens de externe review van TransForum. Er is nu contact gelegd met het project Heerlijkheid Heuvelland in Limburg. De contacten worden in januari 2008 verder aangehaald binnen de CoP.

3. Overkoepelende activiteiten en versterken kennisinfrastructuur

Activiteiten

In 2007 is met name geïnvesteerd in het opbouwen van contacten en samenwerking met deskundigen uit de zorgsector en de onderwijssector. Dit om conform de wens van TransForum de vragen vanuit de zorg centraal te stellen. De vaste structuur van de drie werkgroepen is hierbij losgelaten. Jan Hassink heeft maandelijks overleg gevoerd met Giel Hutschemaekers, hoogleraar vernieuwing GGZ, van de Radboud Universiteit in Nijmegen. Verder hebben gesprekken plaatsgevonden met Cor de Jong hoogleraar verslavingszorg en Jan Willem Veerman, hoogleraar Jeugdzorg. Beide hoogleraren hebben aangegeven betrokken te willen zijn bij het project.

De samenwerking met Giel Hutschemaekers heeft geleid tot nieuwe vragen en speerpunten. De GGZ is niet zozeer geïnteresseerd in de betekenis van de groene omgeving, maar in de vraag wat een niet zorgprofessional als een boer is kan betekenen voor innovatie in de zorgsector. Op dit punt kan landbouw en zorg veel betekenen in het kader van community care, vermaatschappelijking en empowerment van cliënten. Voor Hutschemaekers is een cruciale vraag voor de verdere ontwikkeling en acceptatie van zorglandbouw: wat is de specifieke betekenis van zorgboerderijen waar een gewone (niet zorginhoudelijk geschoolde) boer de begeleiding verzorgt. En waarbij niet het begeleidingsproces of de doelen van cliënten, maar de landbouwproductie centraal staat. En waarin verschilt zo'n landbouw georiënteerde zorgboerderij van de meer zorggerichte zorgboerderijen. Dit heeft geresulteerd in een gezamenlijk projectvoorstel waarvoor aanvullende financiering wordt gezocht. Daarnaast is er fors geïnvesteerd in samenwerking met belangrijke zorginstellingen in Amsterdam. Er is een expertisecentrum landbouw en zorg gerealiseerd met als deelnemers Cordaan, Mentrum, Volksbond, Streetcornerwork en Landzijde. Dit expertisecentrum is in 2007 vier keer bij elkaar geweest. Het expertisecentrum is nu bezig plannen te ontwikkelen voor een zorglandbouwacademie. Een academie in en rond Amsterdam waarbinnen zorginstellingen, zorgboeren en cliënten kennis en competenties delen en uitwisselen. De zorginstellingen in Amsterdam vinden de vraag naar de betekenis van niet zorg inhoudelijk geschoolde zorgboeren voor de vermaatschappelijking van cliënten cruciaal.

Er is ook samenwerking ontstaan met pedagoge Sophie Sliepen, het christelijk pedagogisch studieceterium (Karin van den Broek) en pedagogisch adviescentrum (Laura Minderhoud).

In 2007 heeft het kernteam (Jan, Jaap en Yvon) regelmatig overleg gehad met Rik en Barbara Regeer van de VU. Hierbij zijn dromen en leerervaringen geëxpliciteerd en een kennis- en leeragenda opgesteld.

In 2008 zal de aandacht weer meer komen te liggen op het verbinden van de drie werkgroepen en het uitdiepen van gezamenlijke thema's. Dit zal dan voortbouwen op de in 2007 met

deskundigen gevoerde gesprekken en discussies over specifieke kwaliteiten, competenties van boeren, nieuwe concepten en monitorsystemen.

Deliverables

Planning

- Evaluatierapport waarin ontwikkeling van competenties, kennis en netwerk wordt beschreven.
- Position paper

Gerealiseerd

- Er is een uitgebreide rapportage van het Athena Instituut (Barbara Regeer) van de VU over de reflectie overleggen die we hebben gevoerd.
- Er ligt een voorstel samen met de Giel Hutschemaekers om de werkwijze, betekenis en de effecten van landbouw- en zorggerichte zorgboerderijen wetenschappelijk te onderbouwen
- In overleg met Rik is besloten de position paper in 2009 uit te brengen. Dan kunnen we de meest recente ontwikkelingen in de zorg en op gebied van landbouw en zorg meenemen in de paper.

Onderdeel Zorglandbouw

Onderdeel 1. Ontwikkelen en implementeren van instrument om effecten voor cliënten in kaart te brengen

Onderdeel a. Monitoren ontwikkeling van cliënten op zorgboerderijen

Activiteiten

In 2006 zijn vragenlijsten afgenomen bij dak- en thuislozen die naar de boerderij gaan. Dit bleek niet goed te werken. Met de vragenlijsten bleek het niet goed mogelijk de ontwikkeling van cliënten in beeld te krijgen. Ook blijkt de doelgroep daklozen problemen te geven, omdat er geen vaste groep is die naar de boerderij gaat. De samenstelling verandert steeds. Uit overleg met de zorginstellingen van het expertisecentrum landbouw en zorg in Amsterdam kwam naar voren dat een algemeen instrument om effecten te meten niet realistisch is. In overleg met hen is gekozen om gezamenlijk een tevredenheidsinstrument voor cliënten op zorgboerderijen te ontwikkelen. Op basis van interviews met deskundigen en bestaande lijsten is een conceptversie gereed gemaakt. De werkzaamheden zijn in november stil gelegd toen bleek dat het ministerie van VWS een nieuw type tevredenheidsinstrument wil opleggen bij alle zorginstellingen. Samen met het Steunpunt Landbouw en Zorg en het Trimbos Instituut wordt bekeken hoe dit nieuwe systeem (Caps Quote) voor zorgboerderijen kan worden aangepast.

Parallel is een onderzoek gestart waarbij we in beeld brengen wat voor soort ontwikkeling cliënten op zorgboerderijen ervaren. Allereerst is literatuur bestudeerd en vervolgens is aan cliënten met een psychiatrische problematiek en een verslavingsachtergrond en zorgboeren gevraagd wat voor soort ontwikkeling cliënten op zorgboerderijen ervaren.

Onderdeel b. Ontwikkelen registratiesysteem

Activiteiten

In samenwerking met ZLTO, Stadteland Coöperatie, Landelijk Steunpunt Landbouw&Zorg is in 2007 het zorguren administratiesysteem Pluriform, zoals dat voor de thuiszorg werkt,

zodanig aangepast dat zorgboeren collectieven hiermee kunnen werken en daarmee voldoen aan de eisen die de zorgkantoren stellen aan AWBZ erkenning. Via AZR moet het hele berichtenverkeer tussen zorgkantoor en aanbieder geautomatiseerd zijn. Daarnaast moet het systeem transparant zijn voor wat de productieverantwoording betreft.

Per 1 januari 2008 werkt Landzijde in een testfase met dit systeem.

De financiering is door partijen gezamenlijk gedragen met Landzijde en het Steunpunt als grootste financiers. De bedoeling is om dit systeem ook aan te bieden aan andere zorgboeren collectieven. Hierover is in 2007 drie maal overleg geweest. Hierbij neemt het Steunpunt het voortouw omdat dit systeem wordt toegevoegd aan het dienstenpakket dat het Steunpunt de sector aanbiedt.

In 2008 zal Landmerc (Rien Hilhorst) een systeem ontwikkelen waardoor ook individuele zorgboeren met dit systeem kunnen werken.

De bedoeling is om hiermee de sector te ondersteunen en efficiënter te laten werken en om meersamenwerking tussen boeren/regio's te bereiken. Noem dit verdere professionalisering.

Deliverables

Planning

- Rapportage dak- en thuislozen
- Eenvoudig monitorsysteem
- Implementatie monitorsysteem bij Landzijde boeren en eventueel andere regio's

Realisatie

- Conceptrapportage effect van werken op zorgboerderijen voor deelnemers
- Concept instrument om tevredenheid te meten
- Eerste versie registratiesysteem

Onderdeel 2. Ontwikkelen van nieuwe concepten voor groene zorg die aansluiten bij de vragen uit de zorgsector

Activiteiten

In 2007 zijn interviews gehouden met vertegenwoordigers van een groot aantal zorginstellingen in Amsterdam, cliënten op zorgboerderijen en zorgboeren. Ze zijn bevraagd op de specifieke meerwaarde van zorgboerderijen. We hebben ons gericht op de kwaliteiten van de boerderij die voor ouderen, cliënten met psychiatrische problematiek en jongeren belangrijk zijn. Met de zorginstellingen in het expertisecentrum zijn daarnaast aanvullende gesprekken gevoerd over de specifieke waarde van een echte boerderij en een echte boer in vergelijking met een zorgboerderij die door een zorginstelling wordt opgezet. Vervolgens is in interviews verkend hoe zorglandbouw (en daarbinnen de landbouwgerichte en zorggerichte zorgboerderijen) kan aansluiten bij vernieuwende visies in de zorg zoals community care, empowerment, recovery en rehabilitatie. De zorginstellingen benadrukken hierbinnen de cruciale rol van een echte boer. Een studente van de universiteit Utrecht is nu bezig om op basis van de inzichten observaties te doen bij zorggerichte en landbouwgerichte zorgboerderijen. Daarnaast zijn tevredenheidsvragenlijsten van Landzijde bestudeerd. Drie studenten; twee van de VU Amsterdam en één van de Universiteit Twente hebben aanvullende gegevens verzameld bij jeugdzorgboerderijen, zorgboerderijen voor ouderen en voor cliënten uit de psychiatrie. Op verzoek van de instellingen is tenslotte gekeken naar de specifieke kwaliteiten van verschillende werkgebieden. Hiervoor zijn interviews gehouden met werkbegeleiders van zorgboerderijen die veel ervaring hebben met specifieke werkgebieden. Met de zorginstellingen in het expertisecentrum zijn nieuwe concepten besproken. Het gaat hierbij om een netwerk van samenwerkende zorgboerderijen en andere

plattelandsondernemers en voorzieningen in de stad Amsterdam. Combinaties van wonen, dagbesteding en recreatie op boerderijen

Deliverables

Gepland

- Rapport met beschrijving wensen, doelen en mogelijke meerwaarden

Realisatie

- Concept rapport met specifieke kwaliteiten van zorgboerderijen in vergelijking met reguliere zorg
- Afstudeerrapport R. Liesveld. 2007. Een kwalitatief onderzoek naar de visies op zorglandbouw voor ouderen. Afstudeerverslag VU Amsterdam.
- Afstudeerrapport B.A. Kooiman. 2007. Stakeholdervisies op landbouwzorg voor cliënten met een psychische hulpvraag. Een kwalitatief onderzoek naar visies op dagbesteding aangeboden door zorgboerderijen. Afstudeerverslag VU Amsterdam.
- Concept rapport kwaliteiten van werkgebieden op zorgboerderijen
- Presentatie resultaten tijdens congres Farming For Health In Gent (November 2007)
- Beschrijving innovatief concept groene zorg van Volksbond, Mentrum, Streetcornerwork, Cordaan en Landzijde.

Onderdeel 3. Ontwikkeling van zorgboerderijen en inzicht in hun continuïteit

Activiteiten

Gegevens van de Meitelling (CBS) en een enquête onder zorgboeren zijn geanalyseerd. Dit is bewerkt tot een artikel voor het Netherlands Journal of Life Sciences. Hierin wordt de omvang van de zorgtak, het aantal cliënten, omvang van de landbouwtak en de omzet van zorgboerderijen beschreven. Verder wordt de omvang en potentie van de zorgtak op de boerderij vergeleken met andere verbredingstakken.

Een student van de Animal Sciences Group van Wageningen-UR heeft onderzoek gedaan naar de landbouwkundige, zorg- en economische gegevens van zorgboerderijen in Noord-Holland van Landzijde, in Zuid Holland van Bezig in en Zuid Holland. Ook is gekeken naar de problemen waar zorgboeren tegen aan lopen bij de ontwikkeling van de zorgtak. De situatie van de zorgboerderijen in Nederland is vergeleken met die in andere Europese landen, met name België en Slovenië.

In het najaar van 2007 is een enquête ontwikkeld voor alle zorgboeren van Landzijde. Hierin wordt gevraagd naar de ontwikkeling van de zorgtak, de landbouwtak, veranderingen op het bedrijf en in het welbevinden en de toekomstverwachtingen. Deze enquête is in januari 2008 afgenomen. Tegelijk is met de zorgboeren van Landzijde een discussie gevoerd over de waarde van een echte boer en de betekenis van een volwaardig agrarisch bedrijf voor de cliënten die zorg ontvangen.

Met het Landelijk Steunpunt Landbouw en Zorg en Alterra is een voorstel besproken om op basis van de database van het steunpunt en de gegevens van het CBS de ontwikkeling van de landbouwtak op zorgboerderijen in de loop van de tijd te volgen. Hiermee zal in januari 2008 een start worden gemaakt.

Deliverables

Gepland

- Artikel economische gegevens zorglandbouw
- Enquête voor zorgboeren
- Rapport resultaten enquête

Realisatie

- Artikel economische gegevens zorglandbouw (in Netherlands Journal of Life Sciences)
- Enquête voor zorgboeren
- Afstudeerrapport. A.E. Roest. 2007. Landbouw en zorg nader bekeken. Onderzoek naar de ontwikkeling van zorgboerderijen bij Landzijde, Bezig en in Zuid Holland en in België en Slovenië.

Onderdeel 4. Voorwaarden voor een succesvolle regionale organisatiestructuur voor zorglandbouw

Activiteiten

We hebben de uitvoering iets anders gestart dan gepland. De planning was te starten met een beschrijving van de ontwikkeling van Landzijde en vervolgens de relatie met landelijke ontwikkelingen te leggen. We zijn nu gestart om de landelijke en regionale ontwikkeling van de landbouw en zorg sector en de organisatiestructuur in kaart te brengen door middel van literatuurstudie en interviews met key players in het veld. Deze informatie is geanalyseerd en besproken tijdens een landelijke bijeenkomst met een groep van 20 stakeholders uit de sector. Er is ook een SWOT analyse gemaakt voor de professionalisering van de sector.

Daarnaast zijn vergaderingen bijgewoond waarin leidende regionale partijen zoals Landzijde en het Landelijk Steunpunt een model voor een toekomstige regionale en landelijke ondersteuningsstructuur ontwikkelden. Soortgelijke bijeenkomsten zijn gehouden in 6 andere Europese landen. In november 2007 is een bijeenkomst gehouden waarbij de belangrijkste bevindingen uit de 7 landen met elkaar zijn besproken.

Parrallel daaraan is Barbara Regeer van de VU Amsterdam gestart met het in beeld brengen van de ervaringen en ontwikkeling van Landzijde. Hiervan is een rapportage gereed: Learning Story over Landzijde.

Deliverables

Gepland

- Boekje met de beschrijving en ontwikkeling en leerpunten Landzijde

Realisatie

- Rapportage Athena Instituut 'Learning Story over Landzijde'
- Rapport: Greet Blom, Aïde Roest en Jan Hassink. 2007. Netwerkvorming in de landbouwzorgsector. Rapport 157 PRI.
- Rapportage. Greet Blom & Jan Hassink, 2007, Network innovations strategies in the Netherlands. Deliverable 4, SoFar project, EU-rapportage, pp 12.
- Rapportage. Greet Blom & Jan Hassink, 2007, Platform report outcomes of the national meeting in the Netherlands. Deliverable 16, SoFar-project, pp 10.
- Landelijke bijeenkomst en SWOT analyse sector
- Internationale bijeenkomst met 7 Europese landen

Onderdeel 5. Maatschappelijke impact van zorglandbouw in bredere zin

Activiteiten

In 2007 zijn 8 mogelijke meerwaarden van landbouw en zorg uitgewerkt. Dit is gebeurd op basis van interviews en literatuurstudie. De resultaten zijn besproken met het Landelijk Steunpunt Landbouw en Zorg. Ze zijn gepresenteerd bij de vereniging van zorgboeren in Overijssel en bij de boeren van Landzijde. Er zijn artikelen verschenen in de Twentse courant, Nieuwe Oogst en Vee en gewas (vaktijdschrift in de landbouw).

Verder is het rapport 'Meerwaarde Landbouw en Zorg' uitgekomen.

Deliverables

Gepland

- Boekje met onderbouwing van de acht onderwerpen
- Implementatieplan
- Artikel

Realisatie

- Rapport met onderbouwing van de acht onderwerpen
- Artikelen
- Presentaties bij groepen van zorgboeren

Wetenschappelijke en maatschappelijke output onderdeel Zorglandbouw

Artikelen

-J. Hassink, Ch. Zwartbol, H.J. Agricola, M. Elings and J.T.N.M. Thissen. 2007. Current status and potential of care farms in the Netherlands. NJAS 55-1. p. 21-36.

Rapporten

- Jan Hassink, Marjolein Elings, Reina Ferwerda en Jorine Rommers. 2007. Meerwaarde Landbouw en Zorg. Rapport systeeminnovatie Wageningen-UR.

-Greet Blom, Aïde Roest en Jan Hassink. 2007. Netwerkvorming in de landbouwzorgsector. Rapport 157 PRI.

-A.E. Roest. 2007. Landbouw en zorg nader bekeken. Onderzoek naar de ontwikkeling van zorgboerderijen. Afstudeerverslag.

-R. Liesveld. 2007. Een kwalitatief onderzoek naar de visies op zorglandbouw voor ouderen. Afstudeerverslag VU Amsterdam.

-B.A. Kooiman. 2007. Stakeholdervisies op landbouwzorg voor cliënten met een psychische hulpvraag. Een kwalitatief onderzoek naar visies op dagbesteding aangeboden door zorgboerderijen. Afstudeerverslag VU Amsterdam.

-Greet Blom & Jan Hassink, 2007, Network innovations strategies in the Netherlands. Deliverable 4, SoFar project, EU-rapportage, pp 12.

-Greet Blom & Jan Hassink, 2007, Platform report outcomes of the national meeting in the Netherlands. Deliverable 16, SoFar-project, pp 10.

Publicatie: State of the art of social farming in the Netherlands. J. Hassink, A.E. Roest 2007. SoFar project.

Artikeltjes in Tubantia, Nieuwe Oogst, Vee en Gewas n.a.v. presentatie vereniging zorgboeren Overijssel

Artikel in Szana (blad vd zorgsector) van Marianne Heselmans

Presentaties

Congres: "Green care: Health effects, economics and policies" COST action. 20-22 Juni 2007. Presentatie Jan Hassink, Green care services around Europe Wageningen University, the Netherlands

Congres: "Green care: Health effects, economics and policies" COST action. 20-22 Juni 2007. Presentatie Jan Hassink 'process of transition'.

Congres: "Green care: Health effects, economics and policies" COST action. 20-22 Juni 2007. Presentatie Jan Hassink 'integration of green care and conventional care'.

April 2007, Larnaca, Cyprus. Strategic Workshop COST program E39 (Health and environment) and 866 (Green care in agriculture)

Presentatie: Green care farming: the future research challenges. Marjolein Elings

Juni 2007, Wenen, Oostenrijk. COST Action 866 conference, Green care in Agriculture: Health effects, Economics and Policies.

Presentatie: Effects of green-care farms on quality of life of people with a psychiatric and/or addiction history. Marjolein Elings

Congres Farming for Health Gent. November 2007

Workshop door Dorit Haubehofer - Essential Qualities of Green Care Farms for Different Target Groups.

Posters

Poster: Haubehofer, D., Hassink, J., Elings, M. (2007). Green Care Farming in The Netherlands. 11th International Conference on Human-Animal Interactions IAHAIO 2007 Tokyo October 5th – 8th 2007, Tokyo, Japan, p. 171.

Poster: Haubehofer, D., Hassink, J., Elings, M. (2007). Green Care Farming in Different European Countries. 11th International Conference on Human-Animal Interactions IAHAIO 2007 Tokyo October 5th – 8th 2007, Tokyo, Japan, p. 172.

Presentatie Jan Hassink. Landelijke platformbijeenkomst social farming. Stand van zaken landbouw en zorg. Driebergen. Oktober 2007.

Presentatie Wouter Joop. Europese platformbijeenkomst Social Farming. State of the Art Netherlands. Brussel. December 2007

Presentatie Jan Hassink. review commissie TransForum. Project Green Care Amsterdam. Zoetermeer. Oktober 2007.

Presentatie Jan Hassink. Vereniging van zorgboeren Overijssel. Specifieke kwaliteiten van zorgboerderijen. December 2007.

Maart 2007, Houten. Bijeenkomst voor verschillende AOC's.

Presentatie: Ontwikkeling van Landbouw en Zorg en de betekenis voor deelnemers. Marjolein Elings

Maart 2007, Dronten. Omslag themadag: Op onderzoek in Landbouw en Zorg. Organisatie en invulling van Omslagdag o.a. presentatie: De waarde van zorgboerderijen voor mensen met een psychiatrische en/of verslavingszorgachtergrond. Marjolein Elings

April 2007, Den Bosch. (Werk)college verzorgd voor opleiding Groene Zorg en Onderwijs aan STOAS Hogeschool. Thema: De betekenis van werken op een zorgboerderij voor deelnemers. Marjolein Elings

November 2007, Kortesseem, België. Presentatie voor KLV studiekering Biologische Landbouw op dagbestedingscentrum De Wroeter in Kortesseem. Marjolein Elings.

Onderdeel 3 Participatiemarkt

Inleiding

Dit onderdeel richt zich op het concreet afsluiten van deals tussen stad Amsterdam en landbouwinitiatieven rond de stad.

In Amsterdam is er op alle aspecten veel belangstelling voor samenwerkingsvormen tussen stad en platteland. De dienst ruimtelijke ordening (dhr. P. Vermeulen), gesteund door de wethouder (Marijke Vos) zijn hier de gangmakers. Vanuit het project Green Care onderhouden wij dan ook nauwe contacten met beiden.

Amsterdam heeft beleid op de scheggen ontwikkeld, op voedsel en op dagbesteding specifiek. Voor dit laatste geldt dat alle klanten van de sociale dienst heel nadrukkelijk richting dagbesteding worden begeleid. Bijna gedwongen. Hiervoor wordt het uitbetalen van de uitkering als machtsmiddel niet geschuwd. Op het eerste gezicht lijkt dit negatief. Dat is echter niet het geval omdat een ieder die dagbesteding volgt vervolgens een vorm van dagloon ontvangt. Dit is voor velen een enorme stimulans.

De stad richt zich nadrukkelijker dan ooit op de groene gebieden rond en in de stad. Dit is voor ons project een vruchtbare basis om tot samenwerkingsvormen te komen. Feitelijk sluit hier alles op elkaar aan. Wel is het zo dat momenteel de initiatieven nog erg afhankelijk zijn van persoonlijke contacten. In 2008 zou een speerpunt moeten zijn om hier meer structuur in te krijgen. Ook om in de toekomst te kunnen terugvallen op deze netwerken/overleggen/afspraken.

Activiteiten

Er is in 2007 begonnen met bestaande initiatieven als Landzijde (netwerk zorgboerderijen), Groene Hoed (streekproducten) en Proeftuin Amsterdam (voedselstrategie). Dit om niet in de valkuil te stappen van steeds weer nieuwe initiatieven onderzoeken, testen etc. maar allereerst gaan **versterken, vergroten en verbinden** van wat er als is of in ontwikkeling is..

Dit betekent dat Green Care ingebracht is in de opzet van activiteiten rondom Proeftuin Amsterdam. Er is voor gezorgd dat in het programma de verbinding is gerealiseerd. In het eerste jaar van Proeftuin was er meer niet haalbaar omdat (pas) in november budget door de stad is vrijgemaakt. Vooralsnog is het belangrijk dat wij (Transformum project Green Care en TransForum project Regionale Voedselketen) geagendeerd staan. In 2008 zal dit vertaald worden in concrete stappen.

Lopende initiatieven als 'Tijd voor Eten' zijn verder ondersteund door Groene Hoed en mede door die betrokkenheid heeft de initiatiefneemster (Doris Voss) nu een reguliere baan vanuit de GGD en is het initiatief uit de projectfase en wordt nu gecontinueerd in het beleid. De boerderijen die producten via Groene Hoed aanleverden voor dit project zijn ook weer zorgboer en zo is er de verbinding met onderdeel 1 van het project.

Het woord participatiemarkt krijgt een heel directe betekenis in het initiatief van Marqt. Hier participeert Groene Hoed letterlijk in de marktplaats die Marqt realiseert voor regionale producenten. De kracht zit hem in het samenbrengen van zowel energie als vakmanschap van beide zijden. Landbouwkennis en daadkracht (Groene Hoed) en retail expertise (initiatiefnemers Marqt komen uit internationale retail) werken samen om kwaliteitsproducten uit de directe omgeving van Amsterdam dagelijks beschikbaar te krijgen voor mensen in die stad.

De eindvorm waar naar toe wordt gewerkt is een Ruraal Park in de stadsrand van Amsterdam waar alle betrokken partijen uit de stad en het platteland (nationaal landschap Laag Holland) kunnen laten zien hoe de stadsranden van betekenis zijn voor mensen in de stad. Het gaat hier om veel meer dan zorg en streekproducten. Ook kinderdagopvang, recreatie, educatie, burgerparticipatie, natuurbeheer en andere groene en blauwe diensten.

Met partijen in de stad (Proeftuin), de provinciale overheid (gedeputeerde Bond) en landelijk (Taskforce Multifunctionele Landbouw) zijn gesprekken gevoerd en presentaties verzorgd. Hier worden in 2008 knopen doorgesneden. Dan zal blijken of partijen een dergelijke investering als landmark voor streekgebonden landbouw en dienstverlening willen realiseren.

Deze ontwikkelingen zijn ook voor landbouw&zorg van groot belang omdat Landzijde juist in dit centrum zich verder kan ontwikkelen.

Proeftuin Amsterdam heeft er toe geleid dat de gemeente Amsterdam in haar aanbesteding en contracten met cateraars eist/vraagt om regionale en biologische producten te gebruiken. Dit heeft er toe geleid dat er bij het bedrijf Vitam grote belangstelling is voor regionale producten van Groene Hoed. In januari 2008 wordt gestart met de eerste leveringen.

Verder is er wederom samengewerkt met Stadsdeel Oud-Zuid om de streekmarkt te laten plaatsvinden. Dit in samenwerking met Cees Stuuroop van Movisie. Er is ook een mooi boekje verschenen met als titel: Buurt de boer op. Markt verbindt stad en land. Groene Participatiemaatschappij helpt. De Groene Kanskaart is in 2007 niet verder ontwikkeld.

Ook op het gebied van zorg zijn er concrete deals gesloten.

Er is een convenant getekend tussen Deelraad Noord, Landzijde, Stichting Cordaan, een woningbouw corporatie en de eigenaar van een boerderij in landelijk Noord om van deze boerderij een woon-zorgcomplex te maken. De woonvoorziening is gericht op ouderen maar voor wat dagbesteding betreft zal Stichting Landzijde hier gaan werken met zwerfjongeren uit Amsterdam. Op deze wijze dragen de zwerfjongeren direct bij aan het welzijn en welbevinden van de ouderen. De inzet is om deze samenwerkingsvorm ook op andere locaties te gaan kopiëren.

Landzijde is door Amsterdam gevraagd om te offeren in de WMO (Amsterdam is proefgemeente). Dit heeft geresulteerd in twee contracten: voor verlaafden en daklozen i.s.m. Streetcornerwork, voor jongeren en voor mensen met een psychiatrische beperking.

Landzijde is één van de 10 partijen en is hiermee definitief PARTIJ voor de stad.

Hiernaast zijn er structurele afspraken (contracten) met instellingen Cordaan en Jellinek/Mentrum en Stichting De Windroos over onderaannemerschap van Landzijde. Zo kunnen cliënten vanuit deze instellingen zonder problemen snel instromen in dagbesteding bij Landzijde.

Met andere instellingen worden dergelijke contracten voorbereid.

Volksbond en Landzijde en een Landzijde boerderij hebben een bouwaanvraag ingediend bij Amsterdam Deelraad Noord voor de bouw van een nieuwe boerderij waar 12 woonvoorzieningen in zijn opgenomen. Dit project dient ook weer als voorbeeld voor andere zorgboeren. De bedoeling is te komen tot een netwerk van vijf locaties die ook weer onderling samenwerken. Zo wordt de economische haalbaarheid vergoot en het aanbod/keuze voor de cliënt vergroot.

Om deze nieuwe samenwerking tussen boeren onderling, instellingen in de stad en Landzijde verder te ondersteunen wordt gestudeerd op de wenselijkheid en haalbaarheid van een 'zorgacademie' waar boeren leren hoe ondersteuning bij het wonen te geven, waar instellingen leren hoe landbouwbedrijven te gebruiken bij dagbesteding en leren/werken en waar cliënten kunnen leren hoe begeleiding te geven aan elkaar. Landzijde heeft zichzelf hier tot doel gesteld om in de toekomst cliënten in te schakelen bij kwaliteitscontroles en administratie hiervan.

De organisatie van Landzijde als AWBZ aanbieder is in 2007 afgerond. Dat wil zeggen dat er een Raad van Toezicht (controle) is, een Raad van Advies (zorgboeren) en een cliëntenraad (cliënten). Hiermee is Landzijde en voorbeeld voor andere regio's. In regelmaat komen dan ook andere regio's kijken/informereren.

Landzijde is contractpartner voor UWV. Dat wil zeggen dat er re-integratietrajecten mogen worden uitgevoerd. Verder heeft het UWV Amsterdam de wens uitgesproken om met de partijen die ook via WMO contractpartner van DWI te zijn afspraken te kunnen maken. Dit is een bijzondere kans tegen heel goede voorwaarden voor de landbouw&zorg sector. In 2008 zullen de eerste plaatsingen volgen.

Met steun van VSB fonds is een film gemaakt over werken op zorgboerderijen bij Landzijde. In een documentaireachtige opzet zijn werkende cliënten en hun boeren geportretteerd.

Eind 2007 werkte Landzijde met 45 zorgboeren in de directe omgeving van Amsterdam. In de contracten met de stad zien wij tot 20km buiten de stad als stadsrand.

Er is enorme behoefte aan logeeropvang op zorgboerderijen. Er zijn inmiddels 5 boerderijen gestart maar de raag is een veelvoud. Hierop gaat Landzijde in 2008 capaciteit zetten om deze vraag te kunnen beantwoorden. Deze vraag/dit aanbod wordt ondersteund d.m.v. een brochure.

Boer-consument verbanden

Tussen september 2007 en voorjaar 2008 wordt door het CLM in het project Lokale Boer Consumentverbanden (LBC, inmiddels "boerENbuur" genaamd), in samenwerking met de Aquarius Alliance en Vereniging Boerenstadswens, een instapcursus voor burgers gegeven, gericht op burgerleden van de Vereniging Boerenstadswens. De elementen uit de cursus zijn als volgt: · Workshops op boerderijen met rondleidingen op het bedrijf (*ervaring*) · Op iedere workshop wordt een thema uitgediept (*kennis*) · Discussie over de

vraag: wat wil ik als consument/burger van het platteland rondom de stad Amsterdam? (*bewustzijn*) · Voorbereiden van actie: hoe ga ik dat realiseren? (*actie*). Het LBC-project zal de inhoud van de cursus vormgeven en leiden. De serie van 7 workshops wordt georganiseerd op boerenbedrijven, voor stedelingen die diepgaand kennis willen nemen van de moderne, ecologisch bewuste land- en tuinbouw. Doel is niet alleen kennisverwerving, maar ook uitbouwen en organiseren van (nieuwe) mogelijkheden van burgerparticipatie in de landbouw. De thema's die behandeld worden zijn: Geschiedenis boerenbedrijf in NH, de rol van de consument in voedselketen, soorten landbouwbedrijven (gangbaar, bio, BD, AA), voeding, gezondheid en bodem, Lokale Boer Consumensverbanden; energetische processen rondom het boerenbedrijf en een slotdag. De bijeenkomsten worden gevoed met boekbesprekingen, filmvertoningen, gastsprekers en natuurlijk boerderijrondleidingen.

Deliverables

Gepland

- Uitbreiding bestaand netwerk van ASOM, Streekmarkt met nieuwe partners
- Opzet monitor maatschappelijke deals

Realisatie

- Netwerk is uitgebreid en project is goed verankerd in allerlei netwerken in Amsterdam (zie onder activiteiten). Er is o.a. samenwerking met BoerenStadsWens gerealiseerd
- Monitor is niet gereed; Landzijde en CLM werken hieraan
- Een groot aantal deals in afgesloten (zie onder activiteiten)
- Boekje: Han de Wiel. 2007. Buurt de boer op. Markt verbindt stad en land. Groene Participatiemaatschappij helpt, 64 p.
- Cursus Boer consument verbanden in en rond Amsterdam